

Тэсэлгээний ажил мэргэжлийн үнэмлэх олгох
сургалтыг боловсронгуй болгох тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь заалт, Засгийн газрын 2019 оны 313 дугаар тогтоолоор баталсан “Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм”-ийн 32, 33, 34 дүгээр зүйл, Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслэлийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль”-ийн 15 дугаар зүйлийн 15.6-д заасныг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

Нэг. Тэсэлгээний ажил мэргэжлийн эрх олгох сургалт зохион байгуулах журмыг хавсралтаар баталсугай.

Хоёр. Тэсэлгээний ажил мэргэжлийн эрх олгох сургалтыг холбогдох хууль, дүрмийн дагуу шуурхай зохион байгуулж байхыг МХЕГ-ын Байгаль орчин геологи уул уурхайн хяналтын газрын дарга /Н.Батбаяр/, Мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл /...../ нарт даалгасугай.

Гурав. Тэсэлгээний ажил мэргэжлийн эрх олгох сургалтыг зохион байгуулахад мэргэжил арга зүйн туслалцаа үзүүлж, бодлогын удирдамжаар хангаж, сургалтын хөтөлбөрийг батлаж ажиллахыг Уул уурхайн бодлогын газрын дарга /Б.Элбэгзаяа/-д даалгасугай.

Дөрөв: Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Монгол Улсын Уул уурхайн сайдын 2014 оны 70 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

Г.ЁНДОН

Төсөл

ТЭСЭЛГЭЭЧНИЙ ЭРХ ОЛГОХ, СУНГАХ, ТҮДГЭЛЗҮҮЛЭХ, СЭРГЭЭХ, ХҮЧИНГҮЙ
БОЛГОХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1 Үйлдвэрлэлийн зориулалттай тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл импортлох, үйлдвэрлэх, тэсэлгээний ажил явуулах, пиротехникийн хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, үзвэрийн зориулалтаар ашиглах тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжүүдийн тэсэлгээний ажлын харьцах болон тэсрэх материал ашиглалттай холбоотой ажилтны эрх олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, сургалтыг /цаашид эрх олгох, сунгах сургалт гэх/ зохион байгуулах, хүчингүй болгох, мэдлэг олгох сургалтад хамрагдах мэргэжлийн ажиллах хүчний хүний нөөцийг бүрдүүлэх, бүртгэлийг хөтлөх, мэдээллийн санд бүртгэхтэй холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2 Эрх олгох, сунгах сургалт нь тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль, Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм, журмын хэрэгжилт, техник технологийн горим, тэсрэх материалын ашиглалт зарцуулалт, тэсрэлтийн процесс, тэсрэх бодисын тухай ерөнхий ойлголт, тэсрэх бодисын ангилал, хэрэглээний чиглэлээр тусгайлан боловсруулсан Мэргэжлийн зөвлөлөөр батлуулсан хөтөлбөртэй, түүний хүрээнд зохион байгуулагдах сургалтыг хэлнэ.

1.3 Эрх олгох, сунгах сургалтын зорилго нь ажилтанд ажил үүргээ гүйцэтгэхэд шаардагдах мэдлэг, ур чадварыг тухай бүр богино хугацаанд эзэмшүүлэх, практик мэдлэгийг тэсэлгээний аюулгүй ажиллагааны шаардлагад нийцсэн мэдлэгийг олгоход оршино.

Хоёр. Сургалтын агуулга

2.1. Эрх олгох, сунгах сургалтын хөтөлбөрүүд нь дараах төрөлтэй байх ба Мэргэжлийн зөвлөлөөр батлуулсан байна. Үүнд:

- 2.1.1. Тэсэлгээний ажлын удирдагч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр
- 2.1.2. Тэсэлгээчин бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр
- 2.1.3. Тэсэлгээний туслах ажилтан бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр
- 2.1.4. Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн үйлдвэрийн ажилтан бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр
- 2.1.5. Тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа хариуцсан ахлагчид мэдлэх олгох сургалтын хөтөлбөр

2.2. Эрх олгох, сунгах сургалтын хөтөлбөр нь тэсрэлтийн процесс, тэсэлгээгээр үүсэх чулуулгийг бутлах тухай онол дээр суурилсан тэсэлгээний уламжлалт болон орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологийг танхим, практикийн сургалттай хослуулахаар чиглэгдэж, Тэсэлгээний ажлыг удирдах, тэсэлгээний ажил хийх, тэсрэх материалтай харьцах эрх олгох сургалтын үргэлжлэх хугацаа 48 цаг, эрх сунгах сургалтын үргэлжлэх хугацаа 8 цаг байх ба суралцагч нь сургалтын агуулгыг бүрэн хангаж оролцсоноор шалгалтад хамрагдах эрхтэй болно.

2.3. Мэдлэг олгох сургалтын хөтөлбөр нь тэсрэх бодисын ангилал, хэрэглээ, тэсрэх материалтай харьцаж ажиллах ажилтны ёс зүй, түүнд тавигдах шаардлагад нийцүүлэн боловсруулж, сургалтын үргэлжлэх хугацаа 8 цаг байх ба суралцагч нь сургалтын агуулгыг бүрэн хангаж оролцсоноор гэрчилгээ авах эрхтэй болно.

Гурав. Сургалтын зохион байгуулалт

3.1. Эрх олгох, сунгах сургалтыг зохион байгуулах Мэргэжлийн комиссыг Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын даргын тушаалаар байгуулна.

3.2. Тэсэлгээний салбарын ажиллагсдад эрх олгох, сунгах сургалтад үйлдвэрлэлийн зориулалттай тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл импортлох, экспортлох, үйлдвэрлэх, тэсэлгээний ажил явуулах, пиротехникийн хэрэгсэл үйлдвэрлэх, импортлох, үзвэрийн зориулалтаар ашиглах тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгж болон тусгай зөвшөөрөл авахаар холбогдох байгууллагуудад хүсэлтээ хүргүүлсэн, мөн тусгай зөвшөөрөлтэй байгууллагаас мэргэжлийн туслалцаа авч байгаа захиалагч аж ахуйн нэгжүүдээс Мэргэжлийн комиссод ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу хамрагдана.

3.3. “Сургалтын байгууллага” гэж уул уурхайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг их дээд сургуулийн төлөөлөл, тэсэлгээний мэргэжлийн холбоодын төлөөллүүдийг багтаасан байгууллагыг хэлнэ.

3.4. Энэхүү журмын 2.1.-д заасан сургалтын байгууллагын эрх үүргийг зохицуулах, сургалт зохион байгуулах зорилгоор Мэргэжлийн зөвлөлийн санал дүгнэлтийг үндэслэн Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай гэрээ байгуулна.

3.5. Сургалтын байгууллага нь Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн 33, 34 дүгээр зүйлд зааснаас гадна дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

3.5.1. Орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологитой программ хангамж, сургалтын бааз суурьтай байх,

3.5.2. Практик сургалтын зохион байгуулах туршилтын талбай, лабораторитой байх,

3.6. Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн 35-д заасан тэсэлгээний ажил явуулах тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллага нь Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн 33, 34-д заасан шаардлагыг хангахаас гадна энэхүү журмын 2.3-д заасныг хангаж Мэргэжлийн зөвлөлөөс сургалтын байгууллагын эрх авна.

3.7. Энэхүү журмын 2.1.-д заасан байгууллага нь тэсрэх материалтай харьцах эрхийн болон тэсрэх материалын ашиглалттай холбоотой ажилтныг бэлтгэх, мэдлэг олгох сургалтыг зохион байгуулах, энэхүү журмын 2.4-д заасан байгууллага тэсрэх материалтай харьцах эрхийн болон мэдлэг олгох сургалтыг тус тус зохион байгуулна.

3.8. Энэхүү журмын 2.1., 2.4.-д заасан сургалтын байгууллага мэдлэг олгох сургалтыг зохион байгуулах бөгөөд зөвхөн Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн тээвэрлэлтийн үед мөрдөх аюулгүй ажиллагааны журмын 9.2-д заасан Тэсрэх материалын тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааг хариуцсан ахлагчид хамрагдана.

3.9. Сургалтын байгууллага нь шаардлагатай тохиолдолд Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм болон энэхүү журмын шаардлагыг хангасан уурхай, үйлдвэрийн газар дээр үйлдвэрлэлийн сургалтыг зохион байгуулж болно.

Дөрөв. Суралцагсдад тавигдах шаардлага

4.1.Тэсэлгээний ажлын удирдагчийн сургалтад уул уурхайн ашиглалтын технологи, гадаадад далд уурхайн барилгын инженер технологи, тэсэлгээний мэргэжлээр төгссөн бакалавр, магистр зэрэгтэй, тэсэлгээний эсхүл тэсрэх материалтай харьцаж ажиллах эрхийн үнэмлэхтэй мэргэжлээрээ 2-оос доошгүй жил ажилласан Монгол Улсын иргэнийг хамруулна.

4.2.Тэсэлгээний эрх олгох сургалтад бүрэн дунд боловсролтой, тэсрэх материалтай харьцаж ажиллах эрхийн үнэмлэхтэй, уурхайд 2-оос доошгүй жил ажилласан, 20-оос дээш насны Монгол Улсын иргэнийг хамруулна.

4.3.Тэсрэх материалтай харьцах эрх олгох сургалтад бүрэн дунд боловсролтой, 18-аас дээш насны, тухайн байгууллагад 1-ээс доошгүй жил ажилласан Монгол Улсын иргэнийг хамруулна.

4.4.Ажилтны үнэмлэхийн хүчинтэй хугацаа дуусахаас 2 сарын өмнө эрх сунгуулах тухай байгууллагын хүсэлтийг Сургалт зохион байгуулж буй байгууллагад ирүүлнэ.

Тав. Мэдлэгийг үнэлж, шалгалт авах

5.1.Мэргэжлийн комисс нь батлагдсан хөтөлбөрийн хичээлийн агуулгаас 30-40 асуултыг санамсаргүй байдлаар түүвэрлэн бэлтгэж шалгалтыг авах ба 70.0%-аас дээш оноо авсан ажилтны шалгалтад тэнцүүлнэ.

5.2.Мэргэжлийн комиссын шалгалтад тэнцээгүй тохиолдолд тухайн ажилтны хүсэлтээр дахин 1 удаа шалгалтыг төлбөргүй авч болох ба энэ шалгалтаар 70.0%-аас дээш оноо авсан ажилтныг тэнцүүлнэ.

5.3.Ажилтан нь хоёр дахь удаагийн шалгалтад тэнцээгүй тохиолдолд дахин сургалтад хамрагдахаар хүсэлтээ гаргаж болох ба сургалтын төлбөрийг төлж сургалтад бүртгүүлнэ.

5.4.Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн 22 дахь заалтын дагуу сургалт зохион байгуулсан байгууллага нь шалгалтын материал, комиссын протокол, бусад баримт бичгийг цаасан болон цахим хэлбэрээр хөтөлж хадгална.

5.5. Сургалтын байгууллага нь архивын материал /шалгалтын хуудас, ажилтны хувийн хэрэг, протокол гэх мэт сургалттай холбоотой бүх бичиг баримт/-ыг 2 жил тутамд шинэчлэн сайжруулж, шаардлага хангахгүй болсон шалгалтын материал, хувийн хэргийг мэргэжлийн комиссын протокол үйлдэн устгана.

5.6. Сургалтын байгууллага сургалтын үйл ажиллагааг зогсоох, сургалтыг өөр байгууллагад шилжүүлэхдээ энэхүү журмын 4.5-д заасан архивын материалыг Мэргэжлийн хяналтын байгууллагад шилжүүлж өгнө.

Зургаа. Үнэмлэх олгох, дугаарлах, устгах,

6.1. Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн 36 дахь заалтын шаардлага хангасан ажилтны үнэмлэхэд эрх олгосон, хугацаа сунгасан тухай Мэргэжлийн комиссын протоколыг үйлдэн үнэмлэхийг 14 хоногийн дотор Мэргэжлийн хяналтын байцаагч болон сургалтын байгууллагын тамгаар баталгаажуулж хүсэлт гаргасан аж ахуйн нэгжид хүлээлгэн өгнө.

6.2. “Тэсэлгээний ажлыг удирдах эрхийн үнэмлэх” нь улаан өнгийн дэвсгэр бүхий суурь дээр тэсэлгээний процессыг харуулсан логотой, “Тэсэлгээний ажил гүйцэтгэх эрхийн үнэмлэх” нь хөх өнгийн дэвсгэр бүхий суурь дээр тэсэлгээний процессыг харуулсан логотой, “Тэсрэх материалтай харьцах эрхийн үнэмлэх” нь ногоон өнгийн дэвсгэр бүхий суурь дээр тэсэлгээний процессыг харуулсан логотой пластик бэлдэц дээр хэвлэгдсэн, QR кодоор нууцлагдсан, анхааруулах талонтой, хүчинтэй хугацааг харуулсан байна. Үнэмлэхийн загварыг хоёрдугаар хавсралтаар үзүүлэв.

6.3. Тэсэлгээний ажлыг удирдах, тэсэлгээний ажил хийх, тэсрэх материалтай харьцах эрхийн үнэмлэхийн бүртгэлийн дугаар нь тухайн үнэмлэхийг анх олгосон он, ажилтны хувийн дугаараас бүрдэнэ. Жишээ нь: №20/001 бүртгэлийн дугаарлалтын “20” нь 2020 он, “001” ажилтны хувийн дугаар байна.

6.4. Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн 43 дахь заалтыг зөрчсөн, анхааруулах талоныг 3 удаа цоолуулсан ажилтны үнэмлэхийг 12 сарын хугацаатай хүчингүй болгосон тухай протоколыг үйлдэн үнэмлэхийг хурааж Мэргэжлийн хяналтын байгууллага хураагдсан үнэмлэхийн бүртгэлд тэмдэглэн устгана.

6.5. Үнэмлэхийг гээгдүүлсэн тохиолдолд байгууллагын албан хүсэлт, гээгдүүлсэн тухай өдөр тутмын сонинд зарлуулсан баримтыг үндэслэн нөхөн олгоно. Дугаарыг үрэгдүүлсэн үнэмлэхийн дугаараар дугаарлах ба нөхөн олгов гэсэн тэмдэглэл хийнэ.

6.6. Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн 22 дахь заалтын дагуу сургалт зохион байгуулсан байгууллага нь шалгалтын материал, комиссын протокол, бусад баримт бичгийг хөтөлж хадгална.

6.7. Сургалтад сууж тэнцсэн ажилтны үнэмлэхийг үнэгүй хэвлэж олгох бөгөөд хэрэв ажилтан нь нэг байгууллагаас өөр байгуулагад шилжих, үрэгдүүлсэн тохиолдолд үнэмлэх хэвлэх зардлыг төлүүлнэ.

Долоо. Тайлагнах

7.1. Сургалтын байгууллага нь Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай байгуулсан гэрээний дагуу Мэргэжлийн зөвлөлд жил бүр тайлангаа ирүүлнэ.

7.2. Тэсрэх материалтай харьцах болон тэсрэх материалын ашиглалттай холбоотой сургалтыг явуулж үнэмлэх олгосон бол тухай бүр холбогдох мэдээллийг Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хуулийн 22 дугаар зүйлд заасан Мэдээллийн санд нэгтгэнэ.

Тэсэлгээний ажлын удирдагч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр

Д.д.	Хичээлийн сэдэв	Цаг
1.	Тэсрэлтийн процесс, тэсэлгээгээр чулуулгийг бутлах тухай онол, практикийн асуудал	2
2.	Үйлдвэрийн зориулалттай тэсрэх материалын аюулын зэргийн болон хэрэглээний ангилал	2
3.	Уул уурхайн зориулалттай тэсэрч дэлбэрэх бодис тэсэлгээний хэрэгслэл, аюулгүй харьцах	2
4.	Аммиакийн шүүний суурьтай тэсрэх бодис, хэрэглээ	2
5.	Тэсрэх бодисын үндсэн түүхий эд болон нэмэлт хольц завсрын бүтээгдэхүүн, эцсийн бүтээгдэхүүний хор аюулын лавлах мэдээлэл (ХАЛМ), химийн бодис, урвалжийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, анхны тусламж үзүүлэх, саармагжуулах.	2
6.	Тэсрэх бодисын шинж чанар, тэсрэлтийн процессын үзүүлэлтүүд, стандарт. Хүчил төрөгчийн тэнцэл, ажлын ба бутлах чадвар, детонацийн хурд, физик тотгонги чанар, энергийн зарцуулалтыг тодорхойлох	2
7.	Тротил, гексоген зэрэг өндөр хүчин чадалтай тэсрэх бодис ашиглаж тэсрэх бодис бэлтгэх, өдөөх хэрэгслэл угсрах үйлдвэрлэл	2
8.	Ил уурхайн тэсэлгээний ажил, арга технологи, механикжуулалт. ӨТА-ын паспорт зохиох. Тэсэлгээнээс үүсэх газрын чичирхийлэл, агаарын долгионы цохилт, чулуулгийн бутармагийн шидэлт болон хорт хийн тархалтын аюултай бүсийн тооцоо	2
9.	Ил уурхайд бүх төрлийн тэсэлгээний хэрэгсэл ашиглан гүйцэтгэх хором удаашруулсан тэсэлгээний схем, сонголт	2
10.	Далд уурхайн тэсэлгээний ажил, арга технологи, механикжуулалт, ӨТА-ын паспорт зохиох. Далд уурхайд тэсэлгээний аюултай бүсийг тодорхойлох тооцоо	2
11.	Хий, тоос, гэнэтийн газрын даралтын аюултай далд уурхайн тэсэлгээний ажлын онцлог, тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн сонголт. Цахилгаан детонатор ашиглах аюулгүй ажиллагаа.	2
12.	Ил далд уурхайд цэнэгийг бөөнөөр тэслэх тэсэлгээний ажлын зохион байгуулах зарчим, тэсрэх материалыг ил далд уурхайн ажлын байранд хүргэх аюулгүй ажиллагаа.	2
13.	Тэсэлгээний ажлын параметрийг тодорхойлох, ӨТА-ын паспорт зохиоход ашиглах орчин үеийн багаж хэрэгсэл, программ хангамж	2
14.	Тэсэлгээний ажлаас орчинд үзүүлэх чичирхийлэл, дуу чимээ, хөрс, ус, агаарын бохирдол зэрэг сөрөг нөлөөллийг хянах орчин үеийн багаж хэрэгсэл, хяналтын мониторинг	2
15.	Тусгай зориулалтын тэсэлгээний ажил, хэрэглээ	2
16.	Тэсэлгээний ажил үйлчилгээний практикт тулгардаг тэсэлгээний чанарын гологдлыг бууруулах зарим арга зам	2
17.	Тэсрэх материалын агуулах үйлдвэрийн байгууламжид тавих шаардлага. Тэсрэх материалын үйлдвэрийн аянгын хамгаалалт, газардуулгын тооцоо	2

18.	Тэсрэх материалын үйлдвэр, агуулахын цахилгаан хангамж, ажлын байрны гэрэлтүүлэг. Статик цахилгаанжилтаас хамгаалах аюулгүй ажиллагаа, газардуулга	2
19.	Тэсрэх материалын агуулах түүнийг байгуулах, ашиглах, тэсрэх материалыг устгах аюулгүй ажиллагаа. Монгол улсын нутаг дэвсгэрт тэсрэх материал тээвэрлэх журам.	2
20.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн галын аюулгүй ажиллагаа, Тэсэлгээний ажлын үеийн аюул осол, уурхайн мөргөцөг дээрх аюулгүй ажиллагаа	1
21.	Тэсэрч дэлбэрэх бодис тэсэлгээний хэрэгслэлийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль, Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслэлийн эргэлтийн хяналт, дотоод хяналт түүний хэрэгжилт	4
22.	Тэсэлгээний аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм түүний хэрэгжилт	4
	Бүгд, цаг	47

Хөтөлбөр боловсруулсан:

ШУТИС-ийн Геологи, уул уурхайн сургуулийн захирал

Л.Пүрэв

Хянасан:

МХЕГ-ын Байгаль орчин геологи уул уурхайн хяналтын газрын дарга

Н.Батбаяр

Батлав. УУХҮЯ-ны Геологи, уул уурхайн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга

Б.Мөнхтөр

Тэсэлгээчин бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр

Д.д.	Хичээлийн сэдэв	Цаг
1.	Тэсрэлтийн процесс, тэсэлгээгээр чулуулгийг бутлах тухай онол, практикийн асуудал	2
2.	Үйлдвэрийн зориулалттай тэсрэх материалын аюулын зэргийн болон хэрэглээний ангилал	2
3.	Ердийн ба цахилгаан тэслүүрийн төрөл, хэрэглээ, аюулгүй ажиллагаа. Цахилгаан бус (нонел) детонатор, удаашруулагч релений төрлүүд, хэрэглээ, аюулгүй ажиллагаа. Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн заалтууд	2
4.	Аммиакийн шүүний суурьтай тэсрэх бодис, хэрэглээ. Аммиакийн шүүний стандарт, чанарын үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох.	2
5.	Хор аюулын лавлах мэдээлэл	2
6.	Тэсрэх бодисын шинж чанар, тэсрэлтийн процессын үзүүлэлтүүд, стандарт. Хүчил төрөгчийн тэнцэл, ажлын ба бутлах чадвар, детонацийн хурд, физик тотгонги чанар, энергийн зарцуулалтыг тодорхойлох	4
7.	Ил уурхайн тэсэлгээний ажил, арга технологи, механикжуулалт. ӨТА-ын паспорт зохиох. Тэсэлгээнээс үүсэх газрын чичирхийлэл, агаарын долгионы цохилт, чулуулгийн бутармагийн шидэлт болон хорт хийн тархалтын аюултай бүсийн тооцоо, программ хангамж	4
8.	Ил уурхайд бүх төрлийн тэсэлгээний хэрэгсэл ашиглан гүйцэтгэх хором удаашруулсан тэсэлгээний схем, сонголт	4
9.	Далд уурхайн тэсэлгээний ажил, арга технологи, механикжуулалт, ӨТА-ын паспорт зохиох, <i>+ программ хангамж</i> . Далд уурхайд тэсэлгээний аюултай бүсийг тодорхойлох тооцоо	4
10.	Хий, тоос, гэнэтийн газрын даралтын аюултай далд уурхайн тэсэлгээний ажлын онцлог, тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн сонголт. Цахилгаан детонатор ашиглах аюулгүй ажиллагаа.	2
11.	Ил далд уурхайд цэнэгийг бөөнөөр тэслэх тэсэлгээний ажлын зохион байгуулах зарчим, тэсрэх материалыг ил далд уурхайн ажлын байранд хүргэх аюулгүй ажиллагаа.	2
12.	Тусгай зориултын тэсэлгээний ажил, хэрэглээ	2
13.	Тэсэлгээний ажлаас орчинд үзүүлэх чичирхийлэл, дуу чимээ, хөрс, ус, агаарын бохирдол зэрэг сөрөг нөлөөллийг хянах орчин үеийн багаж хэрэгсэл, хяналтын мониторинг	1
14.	Тэсэлгээний ажил үйлчилгээний практикт тулгардаг тэсэлгээний чанарын гологдлыг бууруулах зарим арга зам	1
15.	Тэсрэх материалын агуулах үйлдвэрийн байгууламжид тавих шаардлага. Тэсрэх материалын үйлдвэрийн аянгын хамгаалалт, газардуулгын тооцоо <i>+ тэсрэх материалын түүхий эдийн хадгалалт, бүртгэл</i>	4
16.	Тэсрэх материалын үйлдвэр, агуулахын цахилгаан хангамж, ажлын байрны гэрэлтүүлэг. Статик цахилгаанжилтаас хамгаалах аюулгүй ажиллагаа, газардуулга	2
17.	Тэсрэх материалыг устгах аюулгүй ажиллагаа. Монгол улсын нутаг дэвсгэрт тэсрэх материал тээвэрлэх журам.	2
18.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн галын аюулгүй ажиллагаа, Тэсэлгээний ажлын үеийн аюул осол, уурхайн мөргөцөг дээрх аюулгүй ажиллагаа	1

19.	Тэсэрч дэлбэрэх бодис тэсэлгээний хэрэгслэлийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль, Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслэлийн эргэлтийн хяналт, дотоод хяналт түүний хэрэгжилт	4
20.	Тэсэлгээний аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм түүний хэрэгжилт	2
	Бүгд, цаг	49

Хөтөлбөр боловсруулсан:

ШУТИС-ийн Геологи, уул уурхайн сургуулийн захирал

Л.Пүрэв

Хянасан:

МХЕГ-ын Байгаль орчин геологи уул уурхайн хяналтын газрын дарга

Н.Батбаяр

Батлав. УУХҮЯ-ны Геологи, уул уурхайн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга

Б.Мөнхтөр

Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн үйлдвэрийн ажилтан бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр

Д.д.	Хичээлийн сэдэв	Цаг
1.	Тэсрэлтийн процесс, тэсрэх бодисын тухай ерөнхий ойлголт	1
2.	Үйлдвэрийн зориулалттай тэсрэх материал түүний ангилал	2
3.	Өдөөх тэслэх хэрэгсэл	1

4.	Тэсрэлтийн аюултай зай хэмжээ	2
5.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн төрлүүд, тэсрэх материалтай харьцаж ажиллах ажилтанд тавих шаардлага.	2
6.	Үйлдвэрийн зориулалттай тэсрэх бодисын үндсэн түүхий эд болон нэмэлт хольцуудын хор аюулын лавлах мэдээлэл (ХАЛМ), химийн бодис, урвалжийн хордлогоос урьдчилан сэргийлэх, анхны тусламж үзүүлэх, саармагжуулах	4
7.	Энгийн найрлагатай тэсрэх бодисын үйлдвэрлэл	1
8.	Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэрлэл	2
9.	Тротил, гексоген зэрэг өндөр хүчин чадалтай тэсрэх бодис ашиглаж тэсрэх бодис бэлтгэх үйлдвэрлэл	1
10.	Өдөөх хэрэгслэл угсрах үйлдвэрлэл	1
11.	Тэсрэх материалыг хатаах, бутлах, шигших, дахин боловсруулахад тавих шаардлага	1
12.	Тэсрэх материалыг турших, устгахад тавих шаардлага	1
13.	Тэсрэх материалын сав баглаа боодолд тавих шаардлага	1
14.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн байранд тавих шаардлага, аюулын зэргийн ангилал	2
15.	Тэсрэх материалын агуулах, үйлдвэрийн аянгын хамгаалалт, газардуулга	2
16.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжид тавих шаардлага, ашиглалт, засвар үйлчилгээ	2
17.	Статик цахилгаанжилтаас хамгаалах аюулгүй ажиллагаа	1
18.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн ажлын байрны агааржуулалт, дулаан хангамж	1
19.	Түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг ажлын байранд хадгалах байр талбай, түүний даац.	2
20.	Тэсрэх материалын тээвэрлэлтийн журам	1
21.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн ажлын байрны цэвэрлэгээ, хог хаягдлын менежмент	1
22.	Тэсрэх материалын үйлдвэрийн түүхий эд түүний харуул хамгаалалт	1
23.	Тэсрэх материал, тэсрэх материалын түүхий эдийн агуулахад тавих шаардлага, тэсрэх материал, тэсрэх материалын түүхий эдийн хадгалалт, бүртгэл	1
24.	Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслэлийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль	2
25.	Химийн болон аюултай бодисын тухай хууль, стандартууд	2
26.	Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрмийн заалтууд	2
	Бүгд, цаг	40

Хөтөлбөр боловсруулсан:

ШУТИС-ийн Геологи, уул уурхайн сургуулийн захирал

Л.Пүрэв

Хянасан:

МХЕГ-ын Байгаль орчин геологи уул уурхайн

Батлав. УУХҮЯ-ны Геологи, уул уурхайн бодлогын хэрэгжилтийг
зохицуулах газрын дарга

Б.Мөнхтөр

Тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэлтэй харьцаж ажиллах туслах ажилтан бэлтгэх
сургалтын хөтөлбөр

Д.д.	Хичээлийн сэдэв	Цаг
1.	Тэсрэлтийн процесс, тэсрэх бодисын тухай ерөнхий ойлголт	2
2.	Үйлдвэрийн зориулалттай тэсрэх материалын ангилал, аммиакийн шүүний тэсрэх бодис	2
3.	Нитронэгдлийн ба өдөөгч тэсрэх бодис, түүнийг агуулсан өдөөгч тэслэх хэрэгсэл	2
4.	Үйлдвэрийн зориулалттай тэсэлгээний хэрэгсэл, тэдгээрийн хэрэглээ	2
5.	Нонел системийн хэрэгсэл түүний хэрэглээ	2

6.	Эмульсийн тэсрэх бодис, хэрэглээ. Энгийн найрлагатай тэсрэх бодис, хэрэглээ	2
7.	Тэсрэх бодисын хор аюулын лавлах мэдээлэл (ХАЛМ)	4
8.	Ил уурхайн тэсэлгээний ажил, арга технологи, механикжуулалт	2
9.	Хором удаашруулсан тэсэлгээ, схем сонголт	2
10.	Тэсрэлтийн орчиндоо үзүүлэх үйлчилгээ, тэсрэлтийн аюултай зай хэмжээ	2
11.	Тусгай зориултын тэсэлгээний ажил, хэрэглээ	2
12.	Далд уурхайн тэсэлгээний ажлын арга технологи, механикжуулалт	2
13.	Хий, тоосны аюултай далд уурхайн тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагаа	2
14.	Далд уурхайн тэсэлгээний ажлын тэсрэлтийн аюултай зай хэмжээ	2
15.	Монгол улсын нутаг дэвсгэрт тэсрэх материал тээвэрлэх журам	1
16.	Тэсэлгээний ажлын зохион байгуулалтын ерөнхий зарчим, тэсрэх материалыг ил, далд уурхайн ажлын байранд хүргэх аюулгүй ажиллагаа	4
17.	Тэсрэх материал, тэсрэх материалын түүхий эдийн хадгалалт, бүртгэл. Тэсрэх материалыг устгах аюулгүй ажиллагаа	1
18.	Тэсэлгээний ажлын үеийн аюул осол, уурхайн мөргөцөг дээрх аюулгүй ажиллагаа	2
19.	Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслэлийн эргэлтийн хяналт, дотоод хяналт түүний хэрэгжилт	4
20.	Тэсэлгээний аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм түүний хэрэгжилт	4
	Бүгд, цаг	46

Хөтөлбөр боловсруулсан:

ШУТИС-ийн Геологи, уул уурхайн сургуулийн захирал

Л.Пүрэв

Хянасан:

МХЕГ-ын Байгаль орчин геологи уул уурхайн хяналтын газрын дарга

Н.Батбаяр